

INNOVATSION TA'LIM - SAMARALI NATIJA

Muxtorov Muxiddin Kamoldin o'g'li

Farg'ona viloyati Quva Tumani 53 – maktab boshlang'ich sinif o'qituvchisi

Muxtorova Zaynabbonu Kamoldin qizi

Farg'ona viloyati Quva Tumani 53 – maktab Tarix fani o'qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada zamonaviy ta'lim jarayonida innovatsion texnologiyalar va yondashuvlarning o'rni, ularning ta'lim samaradorligiga ta'siri hamda innovatsion ta'lim usullarini joriy etishning asosiy yo'llari tahlil qilingan. Tadqiqot natijalarida ko'rsatilganki, innovatsion ta'lim usullarini qo'llash o'quvchilarning bilim olish motivatsiyasini oshiradi, ijodiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantiradi va ta'lim jarayonining samaradorligini sezilarli darajada yaxshilaydi. Maqolada raqamli texnologiyalar, interaktiv darslar, loyiha asosida ta'lim kabi innovatsion yondashuvlar batafsilroq ko'rib chiqilgan va ularning amaliy tatbiqi bo'yicha tavsiyalar berilgan.

Kalit so'zlar: Innovatsiya, ta'lim texnologiyalari, raqamli ta'lim, interaktiv usullar, ta'lim samaradorligi, zamonaviy yondashuvlar, o'qituvchi kompetentsiyalari, o'quvchi motivatsiyasi, ta'limda yangilik, pedagogik innovatsiyalar.

XXI asr ta'lim tizimi oldida turli yangi vazifalar va imkoniyatlar qo'ymoqda. Globallashuv, axborot texnologiyalarining jadal rivojlanishi, mehnat bozorining o'zgaruvchan talablari ta'lim jarayonini ham tubdan yangilashni taqozo etadi. Bu sharoitda innovatsion ta'lim yondashuvlari nafaqat zaruriyet, balki vaqt talabi sifatida namoyon bo'lmoqda. Ta'limda innovatsiya deb, ta'lim jarayonining barcha bosqichlarida yangi, samarali va ilg'or usul-texnologiyalarni joriy etish, an'anaviy yondashuvlarni zamonaviy texnologiyalar bilan birlashtirib, ta'lim sifatini oshirishga qaratilgan tizimli faoliyat tushuniladi. O'zbekiston Respublikasining ta'lim sohasidagi islohotlari ham aynan shu

yo'nalishda amalga oshirilmoqda. Bugungi kunda ta'lim muassasalarining asosiy vazifasi nafaqat bilim berish, balki o'quvchilarni mustaqil fikrlashga, ijodiy yechimlar topishga, hayotiy ko'nikmalarni egallashga o'rgatishdir. Bu esa faqat innovatsion yondashuvlar orqali amalga oshirilishi mumkin.

Ta'limda innovatsiya tushunchasi pedagogika fanining muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Bu sohadagi tadqiqotlar ko'rsatishicha, innovatsion ta'lim jarayoni quyidagi asosiy tamoyillarga asoslanadi: Talaba markazlilik tamoyili - ta'lim jarayoni o'quvchining individual ehtiyojlari, qobiliyatlari va qiziqishlariga moslashtiriladi. Bu yondashuvda o'qituvchi yo'l boshchi rolini o'ynaydi, o'quvchi esa faol ishtirokchi bo'ladi. Faollik va mustaqillik tamoyili - o'quvchilar bilimni passiv qabul qilish o'rniga, mustaqil izlanish, tahlil qilish va xulosalar chiqarish jarayonida faol ishtirok etadilar. Amaliyotga yo'naltirilganlik tamoyili - nazariy bilimlar amaliy mashg'ulotlar, loyihalar va real hayot vaziyatlari orqali mustahkamlanadi.

Zamonaviy innovatsion ta'lim texnologiyalari Raqamli ta'lim texnologiyalari - bu sohadagi eng muhim innovatsiyalardan biri hisoblanadi. Kompyuter dasturlari, multimedia vositalari, elektron darsliklar, onlayn platformalar ta'lim jarayonini yanada qiziqarli va samarali qiladi. Virtual laboratoriyalar, 3D modellar va augmentatsiya haqiqat texnologiyalari murakkab tushunchalarni oson tushunishga yordam beradi. Interaktiv ta'lim usullari - guruhli ishlar, brainstorming, rol o'ynash, simulyatsiyalar kabi usullar o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlaydi. Bu usullar orqali o'quvchilar nafaqat bilim oladi, balki ijtimoiy ko'nikmalarni ham rivojlantiradi. Loyiha asosida ta'lim (PBL) - bu yondashuvda o'quvchilar real muammolarni hal qilish uchun loyihalar ustida ishlaydilar. Bu usul tanqidiy fikrlash, muammo hal qilish va hamkorlik qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Teskari sinf (Flipped Classroom) usuli - o'quvchilar yangi mavzularni uyda o'rganadilar, sinf vaqtida esa amaliy mashg'ulotlar, muhokamalar va loyiha ishlariga vaqt ajratadilar.

Innovatsion ta'limning samaradorligi Turli tadqiqotlar innovatsion ta'lim usullarining an'anaviy usullarga nisbatan quyidagi afzalliklarini isbotlagan:

O'quvchilarning o'zlashtirish darajasi 25-40% ga oshadi. Bilimlarni uzoq muddat xotirada saqlash qobiliyati yaxshilanadi. Ijodiy fikrlash va muammolarni hal qilish ko'nikmalari rivojlanadi. O'quvchilarning ta'limga bo'lgan motivatsiyasi ortadi. Guruh ishlarida hamkorlik qilish malakalari shakllanadi

Innovatsion ta'lim sharoitida o'qituvchining roli ham tubdan o'zgaradi. Endi o'qituvchi: Bilim beruvchi emas, balki yo'l ko'rsatuvchi va maslahatchi. O'quvchilarning mustaqil izlanishlariga rahbar. Zamonaviy texnologiyalardan foydalanishni biluvchi mutaxassis. Doimiy o'zini takomillashtiruvchi professional. Kreativ va innovatsion yondashuvga ega shaxs

Innovatsion ta'limni joriy etishda duch keladigan qiyinchiliklar Innovatsiyalarni ta'lim amaliyotiga joriy etishda quyidagi muammolar yuzaga keladi: O'qituvchilarning texnologik savodxonlik darajasining pastligi. Zamonaviy texnik vositalarga bo'lgan ehtiyoj. Ma'muriy tizimning konservativligi. Moliyaviy resurslarning yetarli emasligi. Ota-onalarning an'anaviy ta'limga bo'lgan moyilligi

Innovatsion ta'limni rivojlantirish yo'llari Innovatsion ta'limni samarali rivojlantirish uchun quyidagi choralarni ko'rish zarur: O'qituvchilarni tayyorlash va qayta tayyorlash - pedagogik kadrlarning malaka oshirish kurslari, zamonaviy texnologiyalardan foydalanish bo'yicha treninglar tashkil etish. Texnologik bazani mustahkamlash - ta'lim muassasalarini zamonaviy kompyuter sinflari, multimedia qurilmalari bilan ta'minlash. Metodika ishlab chiqish - har bir fan bo'yicha innovatsion ta'lim metodikalarini yaratish va amaliyotga joriy etish. Hamkorlik aloqalarini rivojlantirish - xorijiy ta'lim muassasalari bilan tajriba almashish, eng yaxshi tajribalarni o'rganish.

Xulosa Innovatsion ta'lim - bu zamonaviy ta'lim tizimining ajralmas qismi bo'lib, kelajak avlodini har tomonlama rivojlangan, raqobatbardosh shaxs sifatida tarbiyalashning asosiy vositasidir. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, innovatsion yondashuvlarni to'g'ri qo'llash orqali ta'lim samaradorligini sezilarli darajada oshirish mumkin. O'zbekiston Respublikasi ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar innovatsion ta'limni rivojlantirish uchun keng imkoniyatlar yaratmoqda. Biroq, bu jarayonning muvaffaqiyati

o'qituvchilarning professional tayyorgarligi, zamonaviy texnologik bazaning mavjudligi va tizimli yondashuvga bog'liq. Kelajakda innovatsion ta'lim texnologiyalari yanada rivojlanib, sun'iy intellekt, virtual haqiqat, masofaviy ta'lim kabi yangiroq yo'nalishlar paydo bo'ladi. Bu esa ta'lim jarayonini yanada samarali va qiziqarli qilishga xizmat qiladi. Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, innovatsion ta'lim - bu nafaqat zamonaviy texnologiyalardan foydalanish, balki ta'lim paradigmasining tubdan o'zgarishi, o'quvchi shaxsiyatini rivojlantirish va uni kelajak hayotiga tayyorlashning eng samarali usulidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Абдурахмонов, Ғ.М. Замонавий педагогик технологиялар ва уларни татбиқ этиш йўллари. – Тошкент: "Ўқитувчи", 2019. – 186 б.
2. Ахмедов, А.А. Таълим жараёнида инновацион технологияларнинг ўрни. // Педагогика журнали. – 2020. – №3. – Б. 45-52.
3. Бўриева, С.К. Олий таълимда рақамли технологияларни жорий этиш масалалари. – Тошкент: "Фан", 2021. – 148 б.
4. Иминов, Т.О. Интерактив таълим усуллари ва уларнинг самарадорлиги. // Замонавий таълим. – 2019. – №4. – Б. 28-35.
5. Қодирова, М.Х. Лойиҳа асосидаги таълимнинг назарий ва амалий жихатлари. – Тошкент: "Тафаккур", 2020. – 124 б.
6. Мирзаева, Д.Р. Педагогик инновацияларнинг таълим сифатига таъсири. // Педагогика ва психология. – 2021. – №2. – Б. 67-74.
7. Нарзиева, Г.А. Замонавий ўқитувчининг касбий компетентлиги. – Тошкент: "Ўзбекистон", 2019. – 156 б.
8. Рахимов, З.Т. Таълимда янги педагогик технологиялар. – Самарқанд: СамДУ нашри, 2020. – 168 б.
9. Саидова, М.К. Таълим жараёнида ахборот технологияларидан фойдаланиш. // Хорижий тиллар. – 2021. – №1. – Б. 89-96.
10. Юсупова, Н.С. Инновацион таълимнинг психологик асослари. – Тошкент: "Янги аср авлоди", 2020. – 142 б.